

עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו

הפטרה ויקרא (ישעיה מג, כא.)

כפי שאדם אינו יכול לסבול נגיעה בעינו –

כך הקב"ה אינו יכול לסבול כשנוגעים בבבת עינו

... אלו שמתווכחים באיזה אופן צריכים לדבר עם יהודי, בדברים קשים או בדברים רכים, וכיוצא בזה, ורוצים לומר, שמכיון ש"ספיקא לחומרא", לכן צריכים להחמיר ולדבר בדברים קשים דוקא – הנה לכל לראש אומרים להם ש"תורת אמת" אומרת שיהודי "אף על פי שקטא ישראל הוא", ומכיון ש"תורת אמת" אומרת עליו ש"ישראל הוא", שם המעלה דוקא, כיצד יכול להעיז ולדבר עמו בדברים קשים?!

זאת ועוד: זכריה הנביא אומר לבני ישראל: "הנוגע בכם נוגע בַּבַּת עֵינֹי" [\[1\]](#) היינו, שיהודי הוא "בבת עינו" של הקב"ה! ואם כן, כאשר פוגעים ביהודי (על ידי זה שמדברים עמו דברים קשים) – פוגעים בבבת עינו של הקב"ה.....?

דהנה, בנוגע להקב"ה מצינו בתורה כמה וכמה תוארים, כגון: "ותחת רגליו", "יד ה'", "עיני ה'", "אָזְנֵי ה'", וכיוצא בזה [מכיון ש"דיברה תורה כלשון בני אדם", כמו שכתב הרמב"ם [\[2\]](#)], ועל זה אומר הנביא – שבני ישראל הם "בבת עינו" של הקב"ה, שזהו ענין נעלה יותר מאשר "לי ראש", מכיון שב"ראש" גופא ישנם כמה חלקים, ואחד האברים הכי מעולים וחשובים הוא – העין, ובעין גופא – לא החלק החיצוני, עֶפְפֵּיַים כו', כי אם "בבת עינו", שבזה תלוי ענין הראיה!

ולכן, "כל הנוגע בהן כאילו נוגע בבבת עינו" של הקב"ה [3], היינו, כאשר מדברים דברים קשים על יהודים, הרי זה כאילו שנוגעים "בעינא פְּקִיחָא" דלמעלה....!

והרי רואים במוחש אצל האדם למטה שכאשר רוצים לנגוע בעין באצבע בלבד, אין האדם יכול לסבול זאת כו'. ומכיון שהאדם למטה הוא בדוגמת "אדם העליון" [ועד שנקרא "אדם" על שם אֲדָמָה לעליון], מובן, שכן הוא גם אצל הקב"ה – שאינו יכול לסבול כאשר נוגעים בבבת עינו....!

ומכיון שענין זה (שיהודי הוא "בבת עינו" של הקב"ה, והנוגע בו כאילו נוגע בבבת עינו של הקב"ה) הוא פסוק מפורש בתורה שבכתב, ונבואה שנאמרה על ידי זכריה הנביא – הרי מובן עד כמה חמורה הפגיעה ביהודי, ובפרט כאשר חוזר ושונה כו', ומלמד גם אחרים לעשות כמותו!

וכאשר טוען שרצונו לקיים את המצווה ד"הוכח תוכיח גו" – הנה על זה אומרים לו: וכי את כל שאר תרי"ב מצוות התורה קיימת כבר בשלמות...?! מדוע מחפש הנך את השלימות בקיום מצות "הוכח תוכיח" כאשר חסר לך עדיין בקיום המצוות החיוביות – באופן ד"עשה טוב" – השייכות אל הזולת, כגון: מצות "ואהבת לרעך כמוך" (שהיא ענין אחד עם מצות "ואהבת את ה' אלקיך"), מצות גמילות חסדים, וכיוצא בזה! לכל לראש תקיים מצוות אלו בשלימותן, ואחר כך תדאג לקיים גם מצות "הוכח תוכיח"?

ומכיון ש"ואהבת לרעך כמוך" הוא כלל גדול בתורה, ועד שזהו כל התורה כולה ואידך פירושה הוא [4], - הרי כאשר חסר לו בענין דאהבת ישראל (ויתירה מזו: כאשר לוחם נגד הענין דאהבת ישראל), חסר לו בכל עניני התורה, שהם הפירוש דאהבת ישראל ("ואידך פירושה הוא"), כי לא יתכן שיהיה לו את הפירוש כאשר חסר אצלו הענין העיקרי שבכל התורה כולה!

והנה, ישנם הטוענים שאין ביכלתם לשנות את הנהגתם לדבר דברים קשים על יהודים כו' (היפך ההנהגה דאהבת ישראל), מפני שלא נתחנכו באופן כזה, ומנהג אבותיהם בידיהם.

ועל זה באה הוראה נוספת הנלמדת משלושה אנשים שעניניהם מודגשים בחג השבועות – משה רבינו, דוד המלך והבעל שם-טוב. – שאצל כל אחד מהם מצינו שחינך את עצמו:

משה רבינו: בשנותיו הראשונות של משה רבינו – לאחרי שנגמל מִיְנִיקָה, בן שנתיים לערך, כאשר התינוק מתחיל לדבר (שאז מתחיל ענין החינוך) – היה בבית פרעה, כמו שכתוב "ויגדל הילד ותביאהו לַבַּת פְּרַעֲהַ גו", ואם כן, חינוכו היה באופן שהוא חנך את עצמו.

דוד המלך: בצעירותו היה דוד רועה צאן, כמסופר בפשטות הכתובים ("אין מקרא יוצא מידי פשוטו") ובמדרשי חכמינו זכרונם לברכה. ומכיון שכן, לא היה יכול לשבת בבית המדרש כו', שהרי היה צריך לעסוק במרעה הצאן באופן דמִשְׁאֵל ומִתְנֵן באמונה, ואם כן, בהכרח לומר שחינוכו היה באופן שהוא חִנַּךְ את עצמו.

...וכן הבעל שם-טוב: ידוע המסופר בדברי רבותינו נשיאנו, והובא גם ב"שבחי הבעל שם-טוב", שהבעל שם-טוב התייתם מאביו בהיותו ילד קטן, ובצוואתו אמר לו אביו שלא יפחד מאף אחד מלבד הקב"ה, כי ידוע פרטי הסיפור בזה. ומזה מובן, שעדיין לא הספיק לקבל את החינוך דבן חמש שנים למקרא, ועל אחת כמה וכמה שלא הגיע עדיין לגיל דבן עשר שנים למשנה כו' לגמרא כו', ועל אחת כמה וכמה בנוגע לפנימיות התורה וכו', ומה שהיה מסוגל להבין הרי זה רק שאין לפחד מאף אחד אלא מהקב"ה בלבד, וכיוצא בזה. ואם כן, בהכרח לומר שחינוכו היה באופן כזה שהוא חִנַּךְ את עצמו, באופן נְסִי וכו'.

...וזוהו הצד השווה שמצינו אצל משה רבינו, דוד המלך והבעל שם-טוב – ששלשתם התחנכו באופן שהם חִנְּכוּ את עצמם.

ומזה מובן בנוגע לעניינינו – שאין לטעון שלא נתחנך באופן של אהבת ישראל כו', מכיון שביכלתו לחנך את עצמו לכך. כלומר: החל מאותו רגע שנודע לו ש"ואהבת לרעך כמוך" הוא "כלל גדול בתורה" – הרי בו תלוי הדבר לחנך את עצמו באופן כזה, ובודאי יש לו את הכחות הדרושים לכך, מכיון שאין הקב"ה מבקש אלא לפי כחו של כל אחד ואחת מישראל, ונוסף לזה – הקב"ה עוזרו שיוכל לנצל את הכחות שניתנו לו.

קטע משיחת יום ב' דחג השבועות, בלתי מוגה
תו"מ ה'תשמ"ג ח"ג ע' 1565

- [1] זכריה ב, יב.
- [2] הל' יסוה"ת א, ט.
- [3] גיטין נז, א.
- [4] שבת לא, א.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעייני הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה